

הַלְנַתָּא לְמַשִּׁיחָא בְרַף הַיּוֹמִי

מַסְנַת זְבַחִים

תּוֹכֵן עֲנִינִים

- א. מנחות היו נקמצות בכל מקום בעזרה ונאכלות לפני מן הקלעים לזכרי כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד הצות ... מנחה שנקמצה בהיכל כשירה... 1
- ב. הגשה בקרן מערבית דרומית..... 2
- ג. שלמים ששחמן בהיכל כשרים 2
- ד. שאם הקיפו עובדי כוכבים את כל העזרה שהכהנים נכנסין לשם ואוכלין שם קדשי קדשים 2
- ה. חטאת העוף היתה נעשית על קרן דרומית מערבית ובכל מקום היתה כשירה אלא זה היתה מקומה 3
- ו. ושלשה דברים היתה אותה קרן משמשת מלמטה ושלשה מלמעלה מלמטה חטאת העוף והגשות ושירי הדם ומלמעלן ניסוך היין והמים ועולת העוף כשהיא רבה במזרח 3
- ז. כל העולין למזבח עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין דרך שמאל חוץ מן העולה לג' אלו שהיו עולין ויורדין על העקב 4
- ח. כיצד מגישה בקרן מערבית דרומית כנגד חודה של קרן ודיו..... 4
- ט. קסבר האי תנא כוליה מזבח בצפון קאי..... 5
- י. מלקה בכל מקום במזבח כשירה היזה דמה בכל מקום כשירה ... ובלבד שיתן מחוט הסיקרא ולמטה מדם הנפש..... 6

דף סג.

א. מנחות היו נקמצות בכל מקום בעזרה ונאכלות לפני מן הקלעים לזכרי כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד הצות ... מנחה שנקמצה בהיכל כשירה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

אף על גב דמנחות הם קדשי קדשים וקדשי קדשים שחיתתן בצפון, מ"מ הקמיצה בכל¹ מקום בעזרה ואם קמוץ בהיכל כשירה.

וכל המנחות הקריבות לגבי המזבח נקמצות ומקטיר הקומץ כולו על גבי המזבח והשאר נאכל לכהנים².

ב. הגשה בקרן מערבית דרומית

כל המנחות³ הקריבות לגבי המזבח⁴ טעונות הגשה במערב כנגד חודה של קרן דרומית מערבית.

ג. שלמים ששחטן בהיכל כשרים

כבר התבאר לעיל דף נה. ששוחטים⁵ קדשים קלים בכל העזרה, שהרי נאמר בשלמים (ויקרא ג פסוק ב) וְשָׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְנֹאמַר (שם פסוק כ) וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ לְפָנַי אֹהֶל מוֹעֵד⁶ להכשיר כל הרוחות שהרי לא ייחד להם רוח, והוא הדין לשאר הקדשים קלים ואם שחטם בהיכל כשרים, אבל אם שחטן בנגו של היכל פסולין שאין הנגות ראויות לשחיטה כלל אלא בקרקע העזרה.

ד. שאם הקיפו עובדי כוכבים את כל העזרה שהכהנים נכנסין

לשם ואוכלין שם קדשי קדשים

אם הקיפו עכו"ם⁷ כל העזרה יכולים הכהנים להכנס ולאכול שם קדשי הקדשים.

¹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יב הלכה ט יב

² חוץ ממנחת זכרי כהונה שאינה נקמצת אלא מקטירין אותה כולה שנאמר וכל מנחת כהן וגו', הא למדת שמנחת הינוך והחביתין וכהן שהביא מנחת חוטא או מנחת נדבה כולן נשרפות על גבי המזבח ואינן נקמצות.

³ שם הלכה ו ופרק יג הלכה יב

⁴ מעט שתי הלחם ולחם"פ. קרית מלך

⁵ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה ד

⁶ גירסת הכס"מ

⁷ תורת הקדשים לו: אות ר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

ה. חטאת העוף היתה נעשית על קרן דרומית מערבית ובכל מקום היתה כשירה אלא זה היתה מקומה

חטאת העוף⁸ היה, מולק אותה בקרן דרומית מערבית⁹. וכל מקום מן המזבח כשר למליקתה בין למעלה על המזבח ובין למטה ובין בקרן מערבית דרומית ובין בשאר קרן¹⁰. וי"א¹¹ שלכתחילה יכול למלקה בכל מקום במזבח. ולהלן יתבאר מקום נתינת דמה.

ו. ושלשה דברים היתה אותה קרן משמשת מלמטה ושלשה מלמעלה מלמטה חטאת העוף והגשות ושירי הדם ומלמעלה ניסוך היין והמים ועולת העוף כשהיא רבה במזרח

שלשה דברים¹² היתה קרן דרומית מערבית משמשת למעלה מחוט הסיקרא ושלשה למטה. מלמטה מיצוי דם חטאת העוף, והגשת המנחות כמו שהתבאר, ושירי הדם של עולות וחטאות הנאכלות ואשמות ושלמים ששופכין עליה, אולם חטאות הפנימיות שפיכת שירי הדם ביסוד המערבי כמו שהתבאר לעיל דף מז:.

והשלשה של מעלה ניסוך המים שמנסכין בחג, וניסוך היין של נסכים, ועולת העוף בזמן שהיא רבה, ואם אין קרן דרומית מזרחית מכילה אותה נפנין לקרן דרומית מערבית ועושין אותה שם.

דף סג:

⁸ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ז הלכה ו ט

⁹ דעת הרמב"ם דכל המשנה איירי במליקה והטעם מכיון שהזאה צריכה היתה להיות בקרן דרומית מערבית לכן גם המליקה שם כדי שלא ישפך בינתיים דם הנפש על הארץ. וזהו כונת הגמ' בכל מקום היתה כשירה למליקתה אלא זה היה מקומה להזאתה כלומר זה היה מקומה בגלל הזאתה זבח תודה לת. ד"ה בכל מקום הר המוריה שם

¹¹ כך משמעות פירש"י והסמ"ג קפא שפירשו הגמ' בכל מקום היתה כשירה למליקתה בין למעלה בין למטה דכי ילפינן למטה בחטאת העוף בהזאה הוא דילפינן לקמן בשמעתין והזה מדם החטאת על קיר ואמר מר זה קיר התחתון וקרן מערבית דרומית נמי בהזאה הוא דילפינן דהא מהגשה דמנחה יליף. זבח תודה שם

¹² שם הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

ז. כל העולין למזבח עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין דרך שמאל חוץ מן העולה לג' אלו שהיו עולין ויורדין על העקב

כל העולין למזבח עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין דרך שמאל, כמו שהתבאר לעיל דף סב: חוץ מן העולה לאחד משלשה דברים אלו ששעושים למעלה בקרן שמאל ניסוך המים שמנסכין בחג, וניסוך היין של נסכים, ועולת העוף בזמן שהיא רבה, שהן עולין ונפנין על השמאל לקרן ועושין מלאכתן וחוזרין לעקב.

ומפני מה נפנין לשמאל כדי שיפגעו בקרן מערבית דרומית תחלה, שאם נפנין על ימין ומקיפין את כל המזבח עד שיגיעו לקרן דרומית מערבית שמא יתעשן המים והיין או שמא ימות העוף בעשן המזבח.

דף סג:

ח. כיצד מגישה בקרן מערבית דרומית כנגד חודה של קרן ודין

כבר התבאר במסכת סוטה דף יד: שסדר הבאת¹³ המנחה כיצד, מביא אדם סולת מתוך ביתו בקלתות של כסף או של זהב או של שאר מיני מתכות, כלי שהוא ראוי לכלי שרת, להוציא של עת שאינו ראוי לכלי שרת¹⁴, ואם היתה מנחת הסלת נותנה לכלי שרת ומקדשה בכלי שרת, ואם היתה מן המנחות הנאפות אופה אותה שם במקדש, ופותת, ונותן הפתיתין לכלי שרת ונותן עליה שמנה ולבונתה ומוליכה אצל כהן, והכהן¹⁵ מוליכה אצל המזבח ומגישה במערב בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודין, ואינו צריך שהמנחה עצמה תגע במזבח¹⁶.

¹³ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יג הלכה יב

¹⁴ כסף משנה שם

¹⁵ ואינו כשר אלא בכהן כמבואר ברמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה כב

¹⁶ כסף משנה מעה"ק שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

ומסלק את כל לבונתה לצד אחד וקומץ ממקום שנתרבה שמנה שנאמר (ויקרא ב פסוק ב) מִסְלָתָהּ וּמִשְׁמָנָהּ, ונותן הקומץ לכלי שרת ומקדשו בכלי שרת, וקומץ שחלקו בשני כלים אינו קדוש, וחוזר ומקדש. ומלקט את כל לבונתה ונותנה על הקומץ שבכלי¹⁷ ומעלהו על המזבח ומולחו, ונותנו על גבי האשים מכלי שרת, ואם מנחת כהנים היא אינו קומץ אלא נותן מלח על בלה ומשליך הכל על גבי האשים.

ט. קסבר האי תנא כוליה מזבח בצפון קאי

כבר התבאר במסכת יומא דף לו. ולעיל דף נח: שי"א שהמזבח¹⁸ עמד כולו בדרום¹⁹, ומכותל צפוני של עזרה דרומה עד כותל המזבח שהוא רוחב ששים אמה ומחצה²⁰, וכנגדו מכותל האולם במערב עד כותל מזרחי של עזרה שהוא אורך ע"ו אמות, כל המרובע הזה הוא הנקרא צפון והוא המקום ששוחטין בו קדשי קדשים. אך בין האולם והמזבח ממש אין שוחטים. שכבר אינו מהצפון²¹. וי"א²² ששבע אמות מן המזבח היו בצפון.

וזוהו חשבונו מצפון²³ לדרום כמו שהתבאר שם דף טז: מכותל צפוני של העזרה עד בית המטבחים שמונה אמות, בית המטבחים י"ב אמות ומחצה, ושם תולין ומפשיטין את הקדשים בצדו. מקום השולחנות שמונה אמות ובו

¹⁷ דין זה הוא פשוט בגמרא דבתחלה נותן הלבונה ע"ג הקומץ שבכלי ואח"כ מקטיר שניהם יחד וראיתי לרש"י בריש הקומץ וז"א שכתב עלה דהיא דלקט לבונה בזר פסולה דלאחר הקטרת הקומץ היה מלקט הלבונה מעל הסלת ומקטירו ע"כ. נראה דס"ל שלא היתה ההקטרה בבת אחת אלא בזה אחר זה והוא תימה בעיני ובפ' צו כתב רש"י שמלקט הלבונה לאחר קמיצה ומקטירו הרי שהליקוט הוא לאחר קמיצה לא לאחר הקטרה וצ"ע. משנה למלך שם

¹⁸ כס"מ עבודת יוה"כ ג ב דעת הרמב"ם, ערוך השולחן העתיד הלכות בית המקדש סימן ב סעיף ו, בדעת הרמב"ם

¹⁹ ועיין מרכה"מ עבודת יוה"כ שם דצפון אינו נקרא אלא מכותל המזבח.

²⁰ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ה הלכה יב – טז

²¹ ולשיטה זו העמידו הפר והשעירים כנגד השטח שבין האולם והמזבח, צפונית מזרחית לקיר המזבח, והעמידו מקצת גופו של הפר בין האולם והמזבח ממש גופו בין צפון לדרום וראשו מעוקם למערב, והעמידו השעירים ראשו למערב וזנבו למזרח כמו שבואר להלן כסף משנה שם

²² ושם העמידו הפר בין האולם והמזבח תו"ט יומא ג ט בדעת הרמב"ם, וביאר לדעתו שריבוע הצפון היה עד קיר המזבח מצפון לדרום ובחלק שבין המזבח לאולם היה עוד שש או שבע אמות. וכן הוא בלח"מ עבודת יוה"כ ג, ב

²³ רמב"ם בית הבחירה פרק ה הלכה יב – טז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

שולחנות של שיש שמניחין עליהן הנתחים ומדיחין את הבשר לבשלו, ושמונה שלחנות היו, ובצד מקום השלחנות מקום הטבעות כ"ד אמה, ושם שוחטין את הקדשים. ובין מקום הטבעות והמזבח שמונה אמות. יחד ששים וחצי אמה.

וזהו חשבוננו ממזרח למערב בין האולם ולמזבח עשרים ושתים אמה, המזבח שלושים ושתים אמה, מקום דריסת רגלי הכהנים והוא הנקרא עזרת כהנים אחת עשרה אמה, מקום דריסת רגלי ישראל והוא הנקרא עזרת ישראל אחת עשרה אמה, יחד שבעים ושש אמה.

ובתוך השטח הזה נכלל – ממערב למזרח – המשך השטח שבין האולם ולמזבח שתיים ועשרים, הרוחב שכנגד המזבח שתיים ושלושים, מקום דריסת רגלי הכהנים והוא הנקרא עזרת כהנים אחת עשרה אמה, מקום דריסת רגלי ישראל והוא הנקרא עזרת ישראל אחת עשרה אמה.

י. מלָקָה בכל מקום במזבח כשירה היזה דמה בכל מקום כשירה ... ובלבד שיתן מחוט הסיקרא ולמטה מדם הנפש

כבר התבאר לעיל דף נב. שחטאת העוף כיצד היתה נעשית, מולק אותה בקרן דרומית מערבית ויורד בצפורנו עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהן ואינו מבדיל הראש מן הגוף, ומוזה מדמה על קיר המזבח למטה מאמצעו, ושירי הדם מתמצים על היסוד שנאמר (ויקרא ה פסוק ט) וְהִנְשָׂאָר בְּדָם יִמָּצֵה אֶל יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ מכלל שהנתינה על קיר שהשירין שלו מתמצין אל יסוד וזהו קיר התחתון. וכיצד מתמצה²⁴ שמקרב בית מליקתו למזבח ודוחקו בקיר והדם מתמצה ויורד ליסוד.

²⁴ ערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן עז סעיף ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

ומצוי דם²⁵ גוף²⁶ חטאת העוף י"א שמעכב²⁷, וי"א²⁸ שאינו מעכב, ואין למזבח בה אלא דמה והשאר נאכל לזכרי כהונה כבשר חטאת הבהמה.

ומה שהתבאר שחטאת העוף²⁹ בכל מקום מן המזבח כשר למליקתה, זהו בלבד שיזה וימצה דמה למטה מאמצע המזבח, ואם הזה ומיצה³⁰ בכל מקום

²⁵ רמב"ם שם פרק ז הלכה ז

²⁶ אמנם העיכוב הוא רק מדם הגוף שבשם ריבוי הדמים מכבד ולב וגידיהם ולא מדם הראש, וכך שנינו בברייתא ספ"ו דזבחים: מיצה דם הגוף ולא דם הראש כשרה ולהיפך פסולה, וגם מברייתא זו יש לדייק דלדינא המיצוי מעכב, וכן שם בפלוגתא דת"ק וראב"ש ס"ל לת"ק דמעכב לרב חסדא ע"ש. ערוה"ש שם י

²⁷ בגמ' שם מתחלה ר"ל דפליגי בהא ר' ישמעאל ור' עקיבא דלר"י מעכב ולר"ע אינו מעכב ולבסוף מסיק דתרי תנאי ואלביא דר"י דלחד תנא ס"ל לר"י נמי דאינו מעכב ועיי"ש ס"ג ב' ברייתא דס"ל אינו מעכב ובהיות כן יש לכאורה לתמוה על רבינו דפסק דמעכב וי"ל משום דשם ס"ה ב' אוקמי ר"ח פלוגתא דת"ק וראב"ש דת"ק ס"ל דמיצוי מעכב ולאיןך אמוראי משמע דכו"ע ס"ל דמיצוי מעכב לכן פסק כן ועייז שם ס"ד ב' במשנה א' חטאת העוף וא' עולת העוף שמלקן ושמיצה את דמן לאכול דבר שדרכו לאכול וכו'. ומשמע מזה דמיצוי מעכב וכמו דדייק מינה במעילה ט' א' ואף דדחי שם דלצדדין קתני נ"ל לרבינו. הר המוריה שם.

²⁸ ראב"ד ריש קנים ודעת הסמ"ג עייז זבח תודה שם ד"ה ואית מרבנותא

²⁹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ז הלכה ו ט

³⁰ כך פירש בערוה"ש שם יד וכתב ולא הזכיר מיצוי משום דמיצוי הוא במקום ההואה כמ"ש בסעי' מ, ובברייתא בגמ' שם הזכירו מיצוי דאינו מעכב ע"ש, אבל לא קיי"ל כן אלא מיצוי מעכב. וזוה מתורין קושיית הלח"מ להלן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

כשירה, והוא שימצה למטה מעט מדם הנפש³¹. וי"א³² שאם לא הזה דם הנפש למטה פסולה אך אם הזה דם הנפש למטה, כשרה אפילו לא מיצה.

³¹ קשה טובא דבפרק קדשי קדשים (דף ס"ג ב) הביאו ברייתא ואמרו שם מאי קאמר כלומר דאי אפשר לומר דבהזאה צריך שיתן קצת למטה כדברי רבינו ז"ל מדקאמר ברישא הוזה דמה ולא קאמר מדמה וכדפרשיי ז"ל ואמרו שם דלא תנינן הוזה אלא מיצה אבל ההזאה צריך על כל פנים כולה למטה וזהו שאמר ובלבד שיתן מחוט הסיקרא ולמטה מדם הנפש דהיינו כל ההזאה אבל זה שכתב רבינו דההזאה במעט למטה סגי הוא הפך הסוגיא אם לא שנאמר דרבינו ז"ל לא גרים שם בפ' קדשי קדשים אלא הברייתא לחודה ותו לא ולא גרים מאי קאמר וכו' הפירוש דפריש בגמ' וכדגרים רש"י ז"ל וכיון דלא גרים אלא ברייתא לחודה ודאי דמשמעוהא כדברי רבינו ז"ל ועדיין צ"ע. לח"מ שם. ובהר המוריה שם תי' הנה רבינו אזיל לשיטתו דמיצוי דם מעכב כמש"כ לעיל הלכה ז'. ומשמע דדין זה אמת דאם נתן הזוי הדם בכל מקום במזבח ושוב נתן למטה מחוט הסיקרא דכשר רק דהמקשן הקשה דאין זה במשמעות הברייתא אבל הדין דין אמת לכן כתב רבינו דין זה דפשיט הוא ודין הברייתא השמיט. והבן היטיב ובוה יתרוץ קושיית הלח"מ בטוב טעם יעו"ש היטיב. ואף דז"ל מדלא מיירי הברייתא בזה א"כ לא שמעינן בזה להכשיר מ"מ י"ל דרבינו ס"ל כמש"כ התוס' שם ס"ה א' ד"ה דמו וכו' דבעולה בעינן כל דמו ולא בחטאת יעו"ש והכי משמע נמי מדכתיב בעולה ונמצה דמו דמשמע כל דמו ובחטאת כתיב והוזה מדם החטאת דמשמע מקצת הדם אף דז"ל דהתם הוכרח לכתוב מדם דלא כל הדם היה מזה דבעינן מיצוי ג"כ כדכתיב והנשאר בדם ימצה מ"מ י"ל דאם הזה בשאר מקומות וחזר והוזה למטה מחוט הסיקרא וחזר ומיצה דכשר דמאיזה טעם יפסל דמה מגרע מה שנתן ג"כ שלא במקומו והדין נכון מצד הסברא. ועיין תוספתא פ"ז דזבחים שם שגירסת הברייתא כמו שמסיק בש"ס שם. ובמעשה רקח הביא שהרב קרית ספר ז"ל כתב ואם הזה בכל מקום כשרה והוא שיתן למטה מעט מדם הנפש כדי שיתמצה ליסוד כדילפינן לעיל פ"ב ולעיל הביא הדרשא של והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח קיר שהשיריין שלו מתמצין ליסוד עיין שם נראה שהבין בדברי רבינו שזאת הנהיגה המועטת מדם הנפש מועלת משום ההזאה ומשום המיצוי וכיון שכן אפשר שרבינו מפרש כן דברי הגמ' שאם הזה ולא מיצה כלומר שהזה בכל מקום (דהיינו דברי הברייתא) כשרה ובלבד שיתן למטה מחוט הסיקרא מדם הנפש כלומר אותו המעט שנשאר אחר ההזאה בגוף העוף די שיתמצה על היסוד כדי שיועיל להזאה ולמיצוי ולעולם דמיצוי בעינן לעיכובא כן נראה לענ"ד בדעת רבינו. שוב ראיתי במעילה פ"ב דף ח' דרב אדא בר אבהו משמיה דרב אמר דמיצוי מעכב דתני רב מיצה דמה וכו' משמע דהך ברייתא מהפך לה (והק) [וה"ק] מיצה ולא הזה כשרה ובלבד וכו' ודו"ק. וכעין זה בערוה"ש שם דעת רש"י והסמ"ג ולשיטתם שמיצוי אינו מעכב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

